

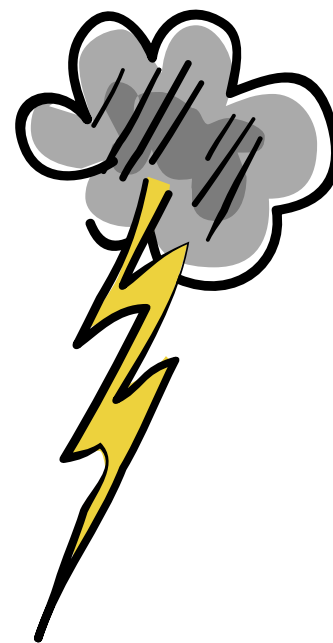
Hur förbereder vi oss för klimatförändringar?

Sverige kommer att påverkas kraftigt av klimatförändringarna. Anpassningen till ett nytt klimat måste börja direkt. Kommuner, myndigheter, företag och enskilda medborgare måste bli medvetna om vad klimatförändringarna kan innebära i olika geografiska området och samhällssektorer.

Det menar regeringens klimat- och sårbarhetsutredning i sitt slutbetänkande.

Hur tänker svenska företag och organisationer? Går det att förbereda sig för kommande klimatförändringar?

Sid 3

MIS årsmöte 1:a april

Anmäl dig direkt och få senaste nytt på miljöområdet.

På årsmötet får du veta mer om nya 14000-standarder och det senaste om revideringen av ISO 19011.

MIS tidigare ordförande Staffan Söderberg berättar om skillnaderna mellan att jobba med miljöfrågor i ett stort företag jämfört med en ideell organisation.

Dessutom får du veta hur företagen kan nå ekonomiskt lönsamma klimatmål med sina resor.

Sid 2

EMAS måste marknadsföras och förenklas

Bara 70 svenska företag är idag EMAS-registrerade. När nu en ny version, EMAS III ska tas fram till 2010, måste EMAS både förenklas och marknadsföras för att nå sin målgrupp, små och medelstora företag.

Richard Almgren har undersökt EMAS förutsättningar i Sverige.

Sid 3

Den globala uppvärmningen är den viktigaste miljöfrågan

Det menar Annika Nygren på Grant Thornton, nybliven MIS-medlem.

– Ingen annan löser miljöproblemen åt oss, vi måste bidra själva genom vårt sätt att tänka och hur vi lever, säger hon.

Sid 4

Hur påverkas miljörevisionen av lågkonjunkturen?

Har du svarat på MIS senaste medlemsenkät om hur lågkonjunkturen påverkar miljörevisorerens arbete?

Resultatet från enkäten kommer att presenteras vid MIS årsmöte den 1:a april.

Sid 2

Vi informerar vad som är på gång inom vår förening

Styrelsemöten

Planeras efter MIS årsmöte.

Årsmöte

1:a april på Postens huvudkontor i Stockholm.

Nya medlemmar

Anna Bruun Månsson, Goodpoint, Malmö
Anna Lindh, Stockholms läns sjukvårdsområde, Stockholm
Annika Nygren, Grant Thornton, Stockholm
Christina Persson, EMK, Malmö
Marie Pettersson, Stiftelsen Tem, Lund
Maria Wennström, Forsmarks Kraftgrupp, Östhammar
Jessica Wetterskog, Ragnsells, Sollentuna

Medlemsenkät

Miljörevision i lågkonjunktur

Hur påverkar lågkonjunkturen miljöarbetet? Påverkas miljöinvesteringar, köper företagen in färre tjänster. Bli miljörevisionerna färre? Det är några av frågorna i den enkät som MIS nyligen skickade ut till sina medlemmar.

Svaren behandlas givetvis anonymt och förhoppningsvis har du redan skickat in ditt svar.

Resultatet kommer att presenteras vid MIS årsmöte den 1:a april och i Miljömissivet.

Det kan också få betydelse för MIS strategiska arbete.

Bli MIS-godkänd

Som MIS-godkänd miljörevisor får du en bekräftelse på din kompetens. Det är en kvalitetsstämpel som bevisar att du har bra yrkeskompetens utifrån de kriterier som MIS satt upp. Mer information hittar du på MIS hemsida:

www.mis.a.se

Tipsa om MIS

På MIS hemsida hittar du mer information om föreningen. Tipsa dina miljövännar om MIS hemsida.

Anmäl dig till MIS årsmöte - en välfylld miljödag

ISO 14000, ISO 19011, CERO, WWF och Posten

Den första april - ingen skämt - är det dags för MIS årsmöte. Som vanligt bjuder MIS på en fullmatad dag med aktuella miljöfrågor.

På programmet:

- Årsmötesförhandlingar
- Miljöanpassad tjänsteutveckling på Posten, Per Liljendahl, Posten
- ISO 14000-familjen växer, Lars Jonsson, SIS
- Senaste nytt från arbetet med ISO 19011, Anne Swartling, Ragnsells
- CERO - strategiskt verktyg för att nå ekonomiskt lönsamma klimatmål för företagens resor, Markus Robért, KTH
- Miljöfrågor i stort företag jämfört i en ideell organisation, Staffan Söderberg, WWF

Inbjudan har skickats ut med e-post. Har du inte redan anmält dig kan du göra det direkt till:

Foto: Ulf Lodin, Posten

info@mis.a.se eller på telefon till Alexandra Stewart, 08 - 789 04 37.

Årsmötet är kostnadsfritt för MIS medlemmar. Övriga deltagare betalar 1000:- plus moms för seminarierna.

Välkommen!

Kommande ISO standarder

Åren 2011 – 2012 kommer vi att få en rad nya ISO-standarder för miljöområdet.

I förra Miljömissivet presenterade vi några av dem. Här kommer ytterligare några som är bra att känna till:

ISO 14005

Stegvis införande av miljöledning i små och medelstora företag

ISO 14005 ska göra det enklare för små och medelstora företag att införa miljöledningssystem. Arbetet har kommit ganska långt och standarden är just nu ute på remiss i deltagarländerna. Det blir ingen certifieringsstandard.

Standarden beräknas vara klar 2010.

ISO 14031 – utvärdering av miljöprestanda

ISO 14032 – tekniska rapport med exempel som tillhör ISO 14031

Två standarder som nu ska revideras. En nybildad arbetsgrupp söker just nu

deltagare. Det kan vara intressant för MIS att delta i den arbetsgruppen.

Revideringen beräknas vara klar 2011 – 2012.

OHSAS 18001

Ledningssystem för arbetsmiljö

På det här området finns idag ingen ISO-standard. OHSAS 18001 fungerar dock som nationell standard både i Sverige och många andra länder. Målet är att det ska bli en internationell ISO-standard men olika länders nationella lagstiftning gör arbetet komplicerat.

På MIS årsmöte kommer Lars Jonsson från SIS att berätta mer om kommande miljöstandarder.

Paper Province bjuder in miljörevisorer

The Paper Province i Värmland bjuder in både branschfolk och miljörevisorer till sitt årliga miljömöte i Karlstad. Årets miljömöte tar bland annat upp frågor om förorenad mark, energiförsörjning och effektivisering, carbon footprinting och klimatpropositionen.

Inbjudan har skickats ut på mail till MIS medlemmar.

Mer information får du på:

www.paperprovince.com

Klimatförändring påverkar allt

Några graders varmare klimat i Sverige kan låta behagligt och lite mer regn kan vi kanske stå ut med. Men om det resulterar i översvämningar, skred och erosion? Om vägar, järnvägar, elnät och avloppssystem förstörs?

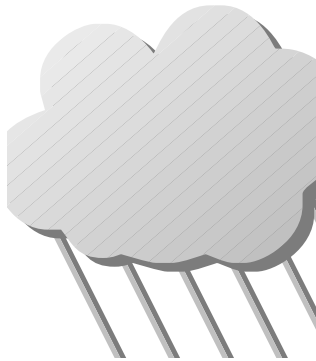
Ett förändrat klimat kommer att påverka oss alla och vi måste börja anpassa oss nu. Det menar regeringens utredare i Klimat- och sårbarhetsutredningen.

Regeringens utredare har tittat på olika scenarior. De menar att kommuner, myndigheter, företag och enskilda personer måste bli medvetna om vad klimatförändringarna kan innebära.

Hur populärt blir det med strandtomt i framtiden? Hur ska man bygga för att minska sitt energibehov? Vad händer om snöoväder och stormar blir vanligare? Vad händer med befintliga industrier, sjukhus, kraftverksdammar och byggnader?

Miljöledningssystemen ska innehålla konsekvensanalyser och nödlägesberedskap, men vem kan förutse värsta läget och hur det ska hanteras? Frågorna är fler än svaren.

SLL har funderat på hur sjukvård och kollektivtrafik påverkas och PEAB bygger ett energieffektivt hus.

Sjukvård

På Stockholms Läns Landsting berättar Anna Lipkin, projektledare på miljösidan att de har studerat hur Landstinget skulle påverkas av klimatförändringarna, och vilken förmåga de har att hantera en katastrof som översvämning eller snöoväder.

– Vid ökad temperatur och nederbörd skulle sjukvården få hantera nya sjukdomar, vi skulle få fler patienter som blir sjuka eller dör av värmen. Det kommer att ställas större krav på kylsystemen på sjukhus och andra vårdinrättningar i framtiden.

Kollektivtrafik

Sjukvården skulle också drabbas om kollektivtrafiken får problem. Om vägar och järnvägar svämvas över, om tunnlar vattenfylls tar sig varken vårdpersonal, patienter eller andra fram. Vid ett snöoväder liknande det i Gävletrakten för några år sedan blir framkomligheten obefintlig.

– I Stockholm är Gamla Stan extra känsligt. Ett scenario med översvämning där skulle innebära att tunnelbanan kan passera, men inte stanna på stationen, säger Anna Lipkin, som menar att det är väldigt svårt att i förväg bedöma hur och vilka klimatförändringar som kan drabba oss.

Nya byggnormer

EU uppmanar till energieffektivt byggande. och svenska byggnormer kommer att förändras och kräva mer av byggföretagen. Allt fler företag planerar och bygger energieffektivt och miljöanpassat och begrepp som passivhus och ekohus har blivit allt vanligare.

Ett exempel finns hos PEAB i Stockholm där projektledaren Angelica Andersson tillsammans med ett team arkitekter, konstruktörer och tekniker har planerat ett miljövänligt och energieffektivt kontorshus - utan extra kostnader.

– I det här projektet tänker vi konsekvent miljö och energieffektivitet redan från början. Huset, som byggs i betong och glas, ska ha normaltjocka väggar, men vi har valt fönster, uppvärmning, ventilation och belysning för att det ska bli så energieffektivt som möjligt.

Huset kommer att bli 44 procent effektivare än kraven i svensk byggnorm när det står klart 2011. Och Angelica hoppas förstås att det ska vara tillräckligt bra för att fungera under husets livstid.

– Vårt hus ska stå i många år. Vi bygger så effektivt vi kan med den kunskap vi har idag om energi, ventilation, vatten, buller och annat. Men det är klart att teknikutvecklingen kan ge bättre lösningar och klimatforskningen kan komma med nya faror som vi inte kan förutse idag. Vi gör vårt bästa med dagens teknik.

2010 kommer EMAS III

Marknadsför och förenkla – eller skrota

En ny version av EMAS (EU-ländernas Miljölednings- och miljörevisionsordning) ska stå klar 2010. Trots att den funnit i 13 år finns bara 70 företag

registrerade i Sverige.

– EMAS måste marknadsföras och förenklas. EMAS främsta målgrupp, små och medelstora företag känner inte till att den existerar, säger Richard Almgren som undersökt EMAS förutsättningar i Sverige.

– Om EMAS ska bli känt måste EU centralt, men även svenska staten satsa rejält med pengar på marknadsföring. Dessutom

måste det förenklas. Helst ska det finnas någon ekonomisk vinst i form av lägre avgifter eller bra företagslån.

Richard Almgren på Green Business har på Miljöstyrningsrådets uppdrag gått igenom EU:s förslag till ny EMAS-förordning. Han är kritisk till att EU-kommissionen tar fram marknadsmässiga verktyg utan att anpassa dem till marknadens behov och menar att "Europafixeringen" är en nackdel, särskilt i jämförelse med det internationella ISO 14001. Dessutom anser han att det nya förslaget är onödigt komplicerat utan att tillföra särskilt mycket.

– Det krävs nya grepp för att göra EMAS intressant för små och medelstora företag, säger Richard Almgren. De har inte samma resurser som stora företag och därför måste

det vara enkelt att hantera.

Han tycker att EU:s utredare missat möjligheten att bredda EMAS till att omfatta både miljö, etik och sociala frågor.

Hans rapport har överlämnats till EU:s utredare. När förslaget till EMAS III är klart ska det processas genom EU och beräknas vara klart 2010.

– Var finns EMAS om tio år?

– EMAS kan bara överleva med slagkraftig marknadsföring. För att slå igenom i Sverige måste den svenska staten satsa mer, både på Miljöstyrningsrådet som ansvarar för registreringen i Sverige, men framför allt på någon form av ekonomiska fördelar för företagen. Så har andra EU-länder, exempelvis Italien och Spanien gjort, konstaterar Richard Almgren.

Ingen annan löser problemen åt oss

Välkommen till MIS, Annika Nygren på Grant Thornton! Vad jobbar du med?

– Jag är sedan 1990 konsult och revisor på Grant Thornton, ett av landets stora revisions- och konsultföretag med inriktning på ägarledda företag. Vi har 26 kontor med 880 anställda. Hittills har jag jobbat mest med ekonomiska revisioner, men jag får allt oftare miljöfrågor av mina kunder. Eftersom jag har läst miljövärd ska jag på sikt utveckla min kompetens på miljöområdet.

Hur hittade du MIS?

– Jag sökte miljörevisorer på nätet och hittade MIS. Det verkar som om MIS kan täcka en del av mina behov.

Vad vill du ha ut av ditt medlemskap i MIS?

– Jag vill skapa mig ett nätverk på miljösidan och jag vill få tips och information om vad som är på gång och var jag kan hitta mer information och utbildning. Kanske kan MIS ordna frukostmöten, ungefär som Skatteverket gör när det kommer viktiga nyheter?

Vad kan du bidra med i MIS?

– Jag kan bidra med mitt nätverk av kundkontakter som kan behöva hjälp med miljörevisioner.

Vilken är den viktigaste miljöfrågan idag?

– Den stora frågan är hur vi ska lösa den globala uppvärmningen.

– Den lilla, mer närliggande är hur vi var och en kan påverka vårt tänkande och vårt sätt att leva. Vi kan inte utgå från att "någon annan" ska fixa det åt oss, vi måste bidra själva.

Kompetenskraven ökar i ISO 19011

Sverige och många andra länder har lämnat sina synpunkter på det omarbetade förslaget av ISO 19011. Våren 2011 ska den reviderade standarden vara klar.

Kompetenskraven för miljörevisorer kommer troligen att skärpas i den kommande versionen av ISO 19011. Där föreslås att revisorn ska ha större kunskaper om miljölagar och den produkt eller process som ska revideras.

– Det nya förslaget innehåller mer specifika krav på att en miljörevisor ska kunna miljölagar, bland annat kopplat till miljöskydd, produktmärkning och användning av farliga ämnen, berättar Anne Swartling, MIS representant i den svenska arbetsgruppen.

Ett önskemål är att miljörevisorer ska kunna statistik. Dessutom föreslås att en miljörevisor ska kunna den bransch, den produkt och process som de ska revidera. Anne Swartling menar att det är ett bra tillägg som motverkar att revisionen riskerar bli en administrativ paperstiger.

– Kravet finns sedan tidigare för kvalitetsrevisorer och är lika viktigt för miljörevisorer.

De förändrade kompetenskraven i ISO 19011 kan innebära att MIS behöver se över sina regler för MIS-godkänd miljörevisor.

– ISO 19011 är dessutom en vägledande standard, ingen kravstandard, påpekar Anne Swartling.

Den svenska arbetsgruppen inom SIS tekniska kommitté har nu lämnat sina förslag till förändringar i standarden. Anne Swartling menar att det handlar mest om förtydliganden och tror inte att Sveriges synpunkter kommer att väcka några heta debatter.

Ett konkret förslag från den svenska arbetsgruppen är att lägga till praktiska exempel på hur man reviderar bland annat ledningsgrupper och forsknings- och utvecklingsavdelningar.

– Vi vill att man ska kunna dra nytta av de erfarenheter som finns. De kan ingå som exempel i standarden eller som en bilaga.

På MIS årsmöte kommer Anne Swartling att ge senaste nytt om ISO 19011.

Hör resor till och från arbetet hemma i en miljöutredning?

Är det relevant att ta med resor till och från arbetet i en miljöutredning med hänsyn till att det i ISO 14001 står "identifiera de miljöaspekter som organisationen kan styra"?

Svar: Ja, i en miljöutredning ska alla tänkbara miljöaspekter beaktas som kan

"styras eller påverkas".

De anställdas resor till och från arbetet är en sådan aspekt. Även om arbetsgivaren inte kan styra denna aspekt finns det många möjligheter att påverka resandet och minska miljöpåverkan.

miljöpåverkan.

I nästa steg får organisationen avgöra om miljöaspekten ifråga är betydande.

Mer information och fler tolkningsfrågor hittar du på:

www.iso14001.se

MISSIVET

Medlemsblad för
föreningen Miljörevisorer i Sverige

Ansvarig utgivare: Torbjörn Brorson, ordf MIS
Tel: 0708 - 13 12 14
e-post: torbjorn@brorson.pp.se

Redaktör: Gunilla Schönning, Schönskrift
Tel: 08 - 580 150 91
e-post: gunilla.schonning@schonskrift.se
Redaktionsråd: Torbjörn Brorson, som ovan
Linda Avatare, tel: 0730 - 35 40 40
linda.avatare@fortum.com
Birgit Flening, tel: 08 - 52 05 94 34
birgit.flening@se.ey.com

Föreningens adress:
MIS c/o Goodpoint, Holländaregatan 11, 111 36
Stockholm
Tel 08-789 04 30
e-post: info@mis.a.se

Föreningens plusgiro: 41 77 887 - 9

MIS hemsida: www.mis.a.se

Har du tips och förslag på vad du vill att vi ska ta upp i vårt medlemsblad? Hör av dig till redaktören eller någon i redaktionsrådet.